

KAROLINA LIBRONT

KALENDARIUM WYDARZEŃ 2018

EUROPA I AMERYKA PÓŁNOCNA

1 stycznia – Bułgaria objęła prezydencję w UE.

1 stycznia – urząd prezydenta Konfederacji Szwajcarskiej objął Alain Berset.

9 stycznia – w Polsce doszło do rekonstrukcji rządu. Nowe teki objęli m.in. ministrowie ds. obrony narodowej, finansów, spraw wewnętrznych, zdrowia, środowiska, spraw zagranicznych oraz urzędnicy rządowi niższego szczebla. Nowym ministrem obrony narodowej został Mariusz Błaszczak, a ministrem spraw zagranicznych Jacek Czaputowicz.

12 stycznia – CDU/CSU oraz SPD przyjęły ramy porozumienia, w wyniku którego partie te sformowały niemiecki rząd tzw. wielkiej koalicji.

13 stycznia – Rosja wysłała na Krym drugi batalion obsługujący wyrzutnię rakiet przeciwpowietrznych S-400.

13 stycznia – odbyła się pierwsza tura wyborów prezydenckich w Czechach; w drugiej turze 26–27 stycznia zwyciężył dotychczas urzędujący socjaldemokrata Miloš Zeman. W trakcie kampanii krytykował politykę migracyjną UE oraz nałożenie sankcji na Rosję.

15 stycznia – premier Rumunii Mihai Tudose zrezygnował ze stanowiska po utracie poparcia Partii Socjaldemokratycznej. Od 2017 r. Rumuni regularnie protestowali przeciwko korupcji w rządzie. 29 stycznia pierwszą kobietą na stanowisku premiera Rumunii została Viorica Dăncilă.

19 stycznia – zaprezentowano nową narodową strategię obrony USA. Sekretarz ds. bezpieczeństwa Jim Mattis stwierdził, że głównym wyzwaniem nie jest już terroryzm, lecz konkurencja między mocarstwami.

22 stycznia – Włoch Michele Nicoletti został przewodniczącym Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy.

28 stycznia – 4 lutego – na Cyprze odbyły się dwie tury wyborów prezydenckich, które wygrał urzędujący od 2013 r. centroprawicowy polityk Nikos Anastasiadis.

28 stycznia – wybory prezydenckie w Finlandii wygrał urzędujący od 2012 r. Sauli Niinistö, popierany przez Partię Koalicji Narodowej oraz Chrześcijańskich Demokratów.

28 stycznia – w Moskwie podczas demonstracji aresztowano Aleksieja Nawalnego.

2 lutego – odtajniono notatkę napisaną dla kongresmena USA Devina Nunesa, przewodniczącego komisji ds. wywiadu Izby Reprezentantów, z której wynikało, że w trakcie kampanii wyborczej FBI mogło zostać wykorzystane do zbierania kompromitujących informacji o Donaldzie Trumpie, dotyczących jego powiązań z Rosją. Partia Republikańska i Trump zareagowali z oburzeniem oraz oskarżali Departament Sprawiedliwości i FBI o nielegalne wspieranie kampanii Hillary Clinton.

2 lutego – USA opublikowały założenia nowej polityki dotyczącej broni nuklearnej; była to pierwsza jej aktualizacja od 2010 r. Zakładała m.in. wprowadzenie dwóch nowych rodzajów ww. broni przenoszonych na okrętach podwodnych.

4 marca – we Włoszech odbyły się przyspieszone wybory po rozwiązaniu parlamentu 28 grudnia 2017 r. przez prezydenta Sergia Mattarellę. Spośród bloków wyborczych najwięcej głosów zdobyła centroprawicowa koalicja, jednak pojedynczą partią, która otrzymała najwięcej głosów, był antyestablishmentowy Ruch Pięciu Gwiazd, głoszący hasła antykorupcyjne, ekologiczne, eurosceptyczne, a także promujące demokrację bezpośrednią. Oba ugrupowania po długich negocjacjach 1 czerwca utworzyły rząd, a ich liderzy – odpowiednio Matteo Salvini i Luigi Di Maio – zostali wicepremierami. Tekę premiera objął Giuseppe Conte, oficjalnie bezpartyjny, jednak rekomendowany przez Ruch Pięciu Gwiazd. Nietypową koalicję rządową określano we włoskich mediach jako rząd „zmiany”, „populistów” lub „niepodległościowców”.

4 marca – Siergiej Skripal, były oficer armii rosyjskiej oraz podwójny agent na rzecz służb wywiadowczych Wielkiej Brytanii, wraz z córką został przewieziony do szpitala w Salisbury po próbie otrucia rzadkim środkiem paraliżująco-drgawkowym o nazwie nowiczok. Brytyjska premier Theresa May oskarżyła o zamach służby rosyjskie i złożyła oficjalny protest na forum RB ONZ. Wydalono 23 rosyjskich dyplomatów, na co Rosja odpowiedziała podobnym krokiem i zaprzeczyła, że przeprowadziła zamach. Skripal został w Rosji skazany za zdradę w 2006 r., a w 2010 r. – w ramach programu wymiany szpiegów – trafił na Wyspy Brytyjskie. Łącznie w związku z próbą otrucia poszkodowanych zostało 21 osób. Parę dni później na terytorium Wielkiej Brytanii zamordowano rosyjskiego biznesmena Nikołaja Głuszkowa, byłego współpracownika Borysa Bieriezowskiego, co doprowadziło do dalszego pogorszenia stosunków na linii Londyn–Moskwa.

13 marca – Donald Trump zdymisjonował sekretarza stanu Rexa Tillersona z uwagi na różnice zdań m.in. w sprawie wycofania się z porozumienia klimatycznego i porozumienia z Iranem o zaprzestaniu prac nad bronią atomową. Na następcę Tillersona został nominowany dotychczasowy dyrektor CIA Mike Pompeo.

14 marca – w Niemczech zaprzysiężono nowy rząd, utworzony przez koalicję Unii Chrześcijańsko-Demokratycznej (CDU) i Unii Chrześcijańsko-Społecznej (CSU) z Socjaldemokratyczną Partią Niemiec (SPD). Kanclerzem po raz czwarty została Angela Merkel; wicekanclerzem i ministrem ds. finansów – Olaf Scholz z SPD; Heiko Maas z SPD objął tekę ministra spraw zagranicznych.

15 marca – premier Słowacji Robert Fico złożył dymisję w wyniku kontrowersji dotyczących morderstwa dziennikarza Jána Kuciaka oraz jego narzeczonej. Przed śmiercią w lutym 2018 r. Ján Kuciak pracował nad materiałami dotyczącymi powiązań między osobami z otoczenia ówczesnego premiera a włoską mafią. Śmierć młodych ludzi doprowadziła do kryzysu politycznego w kraju i rekonstrukcji rządu. Pod wpływem masowych protestów Fico ustąpił, jego urząd objął reprezentujący tę samą partię Kierunek-Socjaldemokracja (Smer-SD) Peter Pellegrini.

18 marca – w Rosji odbyły się wybory prezydenckie; 75% głosów zdobył Władimir Putin, frekwencja wyniosła 67,5%.

23 marca – w Polsce odbyły się masowe protesty przeciw projektowi zaostrzenia ustawy antyaborcyjnej. Tego samego dnia minister spraw zagranicznych Jacek Czaputowicz wezwał Unię Europejską do zawieszenia stosowania art. 7 Traktatu o Unii Europejskiej (warunkującego stwierdzenie przez Radę ryzyka poważnego naruszenia przez państwo członkowskie wartości Unii) w sprawie kontrowersyjnych reform sądowych w Polsce. Parę dni wcześniej inni członkowie rządu wypowiedzieli się o pogwałceniu suwerenności kraju przez organy UE. Konflikt między nimi a polskim rządem trwał przez cały 2018 r.

5 kwietnia – prezydent Ukrainy Petro Poroszenko ogłosił zakończenie misji antyterrorystycznej w Donbasie w maju 2018 r.; antyterrorystów oficjalnie zastąpiło wojsko.

8 kwietnia – na Węgrzech odbyły się wybory parlamentarne; większość konstytucyjną po raz trzeci z rzędu utrzymało ugrupowanie premiera Viktora Orbána. Frekwencja wyborcza wyniosła 70,22%.

15 kwietnia – w Czarnogórze odbyły się wybory prezydenckie, które wygrał Milo Đukanović z Demokratycznej Partii Socjalistów Czarnogóry, b. prezydent i wielokrotny premier.

17 maja – Quim Torra został zaprzysiężony jako przewodniczący rządu Katalonii w trakcie trwającego od 2017 r. kryzysu niepodległościowego. Nie przysięgał jak jego poprzednicy na konstytucję Hiszpanii ani Statusu Autonomii, lecz na „wołę ludu Katalonii”. W odpowiedzi 20 maja premier Hiszpanii Mariano Rajoy potwierdził przejęcie bezpośredniego zwierzchnictwa nad Katalonią.

31 maja – w Hiszpanii uchwalono wotum nieufności wobec premiera Mariano Rajoya w związku z tzw. sprawą Gürtel o podłożu korupcyjnym. Nowym premierem został Pedro Sánchez z Hiszpańskiej Socjalistycznej Partii Robotniczej.

1 czerwca – rząd autonomiczny Katalonii objął siedzibę w Barcelonie; zakończyła się trwająca siedem miesięcy procedura bezpośredniego zwierzchnictwa Madrytu.

3 czerwca – w Słowenii odbyły się przedterminowe wybory parlamentarne; najwięcej miejsc uzyskała Słoweńska Partia Demokratyczna, która w kampanii wyborczej odwoływała się do haseł antyimigranckich. Nie zdobyła jednak większości koniecznej do samodzielnego rządzenia, a potencjalni koalicjanci zadeklarowali niechęć do tworzenia rządu z liderem SPD Janezem Janšą jako premierem. W rozdrobnionym parlamencie dopiero 13 września zdołano utworzyć rząd z udziałem małych partii lewicowych.

12 czerwca – premierzy Grecji i Macedonii podpisali porozumienie dotyczące nowej formalnej nazwy Macedonii – Republiki Północnej Macedonii. Prezydent Macedonii Gjorge Iwanow odmówił jednak złożenia swojego podpisu. Proces wydłużył się do stycznia 2019 r., kiedy to Macedonia zakończyła przygotowania prawne i zmieniła konstytucję, uwzględniając nową nazwę; 13 stycznia 2019 r. doprowadziło to do rozpadu koalicji rządzącej w Grecji.

13 czerwca – z powodu protestów antyrządowych urząd złożył premier Gruzji Giorgi Kwirikaszwili.

24 czerwca – w Turcji odbyły się przyspieszone wybory. Ponad 50% głosów w wyborach prezydenckich oddano na Recepta Tayyipa Erdoğan; jego ugrupowanie utrzymało również większość w parlamencie. Wybory przeprowadzono podczas trwającego od dwóch lat stanu wyjątkowego.

27 czerwca – Parlament UE zagłosował za wdrożeniem procedury dyscyplinującej dla Węgier za naruszenie zasady rządów prawa.

28 czerwca – odbył się szczyt UE dotyczący kryzysu uchodźczego. Podpisano porozumienie, zgodnie z którym nie wrócono do systemu obowiązkowych kwot uchodźców, choć UE nadal deklarowała ich relokację z Grecji czy Włoch. Tym razem jednak system został oparty na dowolności. Zgodzono się również na utworzenie nowych centrów migracyjnych.

1 lipca – Austria objęła prezydencję w UE.

11 lipca – podczas szczytu NATO w Brukseli wystosowano oficjalne zaproszenie członkowskie do Macedonii.

18 sierpnia – w wyniku skandali korupcyjnych Alaksandr Łukaszenka odwołał część rządu; nowym premierem został Siarhiej Rumas.

5 września – w *The New York Times* ukazał się anonimowy artykuł, którego autorstwo przypisano wysokiemu rangą urzędnikowi, krytykujący Donalda Trumpa i opisujący, jak członkowie jego administracji umyślnie unikają wykonania poleceń prezydenta, aby zachować stabilność państwa. Artykuł odbił się szerokim echem w USA i wywołał kolejną falę oskarżeń Trumpa o brak kompetencji do sprawowania urzędu.

9 września – w Szwecji odbyły się wybory do Riksdagu. Frekwencja wyniosła ponad 87%. Co prawda poprzednio rządząca koalicja Socjaldemokratów i Zielonych zdobyła najwięcej głosów, jednak nie uzyskała większości parlamentarnej. Przez kilka miesięcy nie udało się wyłonić rządu. Ostatecznie utworzono go dopiero 18 stycznia 2019 r.; premierem pozostał dotychczas urzędujący Stefan Löfven.

6 października – na Łotwie odbyły się wybory parlamentarne. Żadnej partii nie udało się uzyskać większości i w 2018 r. nie utworzono nowego rządu. W styczniu 2019 r. misję tworzenia nowego gabinetu powierzono Artursowi Kariņšowi z centroprawicowej partii Jedność.

14 października – w Luksemburgu odbyły się wybory. Chrześcijańsko-Społeczna Partia Ludowa, która zdobyła najwięcej głosów, znalazła się po raz drugi w opozycji. Rząd ponownie utworzyła koalicja socjaldemokratów i zielonych z Xavierem Bettelem jako premierem.

24 października – służby bezpieczeństwa USA przejęły przesyłki z mechanizmem bombowym wysłane do wielu prominentnych polityków, m.in. Baracka Obamy, Hillary Clinton, Joe Bidena czy b. dyrektora CIA Johna Brennana. Pierwsze ustalenia wskazywały na sprawstwo Amerykanina Cesara Sayoca.

26 października – w Irlandii odbyły się wybory prezydenckie, które wygrał urzędujący Michael Higgins. W referendum zagłosowano za likwidacją przestępstwa bluźnierstwa.

6 listopada – w USA odbyły się częściowe wybory parlamentarne, w wyniku których republikanie utrzymali większość w Senacie, jednak demokraci odzyskali większość w Izbie Reprezentantów. Spikerem Izby Reprezentantów została demokratka Nancy Pelosi. W Kongresie zasiadła rekordowa liczba kobiet – 118.

14 listopada – rząd Theresy May przyjął plan brexitu. W proteście zrezygnowała część ministrów, m.in. Dominic Raab, sekretarz stanu ds. opuszczenia UE. Ostatecznego planu nie udało się uchwalić w 2018 r., chociaż negocjacje wewnętrzne i na linii Wielka Brytania – UE trwały cały rok.

17 listopada – we Francji rozpoczęły się protesty tzw. ruchu żółtych kamizelek przeciwko rosnącym kosztom życia oraz elitom politycznym. Protesty zostały wywołane bezpośrednio przez podwyżki podatku od paliwa. Prezydent Emmanuel Macron stwierdził, że należy opodatkować paliwa kopalne, by zainwestować w nowe źródła energii. Postulaty ruchu były niespójne i różnicowane w zależności od regionu, nie utworzono jednolitego programu ani struktury organizacyjnej. Protesty trwały do końca 2018 r.; miały różny przebieg, niekiedy gwałtowny – w zamieszkach zginęło 10 osób, a niemal 3 tys. zostało rannych.

25 listopada – ukraińska marynarka wojenna poinformowała, że rosyjskie siły specjalne zajęły jej trzy okręty na Morzu Czarnym. Strona ukraińska przekazała również, że Rosjanie otworzyli ogień do niektórych jej okrętów w Cieśninie Kerczeńskiej. Petro Poroszenko rozważał wprowadzenie stanu wojennego; incydent na Ukrainie uznano za akt wojenny i poproszono o pilne zebranie RB ONZ. Rosja oświadczyła, że zatrzymane okręty naruszyły jej granicę w akcie prowokacji. UE i NATO poparły Ukrainę i wezwały Rosję, aby zapewniła swobodny dostęp do

ukraińskich portów na Morzu Azowskim (odcięty został m.in. Mariupol – trzeci co do wielkości port Ukrainy). W październiku 2018 r. Parlament Europejski uchwalił rezolucję o łamaniu przez Rosję prawa międzynarodowego na Morzu Azowskim. W rezolucji zwrócono m.in. uwagę na nielegalne wydobywanie przez Rosję ropy naftowej i gazu na ukraińskich wodach terytorialnych.

30 listopada – USA i Kanada podpisały układ o wolnym handlu USMCA, będący następcą układu NAFTA.

7 grudnia – Annegret Kramp-Karrenbauer zastąpiła Angelę Merkel na stanowisku przewodniczącej CDU. Merkel ogłosiła, że nie będzie się ubiegała o urząd kanclerski w kolejnych wyborach.

9 grudnia – w Armenii odbyły się przyspieszone wybory parlamentarne po ustąpieniu premiera Nikoła Paszyniana. Jego ugrupowanie „Mój Krok” uzyskało ponad 70% głosów i utworzyło nowy rząd pod jego przywództwem.

12 grudnia – Theresa May utrzymała się na stanowisku po głosowaniu o wotum nieufności w ramach Partii Konserwatywnej. Część członków partii kontestowała przyjętą strategię negocjacyjną ws. brexitu.

15 grudnia – Petro Poroszenko ogłosił powstanie autokefalicznego Kościoła Prawosławnego Ukrainy i tym samym oddzielenie go od Kościoła rosyjskiego. Zwierzchnikiem został Epifaniusz, metropolita kijowski.

AFRYKA, AMERYKA ŁACIŃSKA, AUSTRALIA I AZJA

1 stycznia – w Tunezji wybuchły masowe protesty przeciwko rosnącym kosztom życia i podatkom. Aresztowano wielu demonstrantów; protesty wygasły w lutym 2018 r.; rząd obiecał podjęcie szerokich reform.

9 stycznia – Egipt zdecydował o przedłużeniu stanu wyjątkowego o kolejne trzy miesiące. Stan wyjątkowy wprowadzono w kwietniu 2017 r. w odpowiedzi na zamach terrorystyczny, w którym zginęło 47 osób.

9 stycznia – odbyły się rozmowy między Koreą Północną i Południową na temat pomocy w organizacji Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Korei Południowej w 2018 r. oraz zawieszenia działań militarnych; były to pierwsze oficjalne kontakty na tak wysokim szczeblu od dwóch lat.

10 stycznia – po 101 dniach zerwano zawieszenie broni między rządem Kolumbii a partyzancką Armią Wyzwolenia Narodowego.

15 stycznia – Palestyńska Rada Główna ogłosiła zawieszenie uznania Izraela do czasu wzajemnego uznania Palestyny przez Izrael oraz zawieszenie stosowania porozumienia z Oslo. USA zagroziły Palestynie wstrzymaniem pomocy, jeśli nie podejmie negocjacji z Izraelem.

22 stycznia – nowym prezydentem Liberii został George Weah – było to pierwsze przekazanie tego stanowiska niepowiązane z żadnym zbrojnym konfliktem od 74 lat.

31 stycznia – nowym premierem Gwinei Bissau został Artur Silva, którego zastąpił 13 kwietnia Aristides Gomes. Obaj reprezentowali Afrykańską Partię Niepodległości Gwinei i Wysp Zielonego Przylądka, rządzącą w kraju od 2014 r.

4 lutego – 1 kwietnia – w Kostaryce odbyły się wybory prezydenckie, które w drugiej turze wygrał Carlos Alvarado, działacz Partii Działania Obywatelskiego. Główną osią kampanii był skandal „Cementazo” dotyczący korupcji na wysokich szczeblach politycznych.

10 lutego – Narendra Modi jako pierwszy w historii premier Indii odwiedził Palestynę i poparł jej dążenie do niepodległości.

15 lutego – premier Etiopii Hailemariam Desalegn złożył urząd z uwagi na trwające zamieszki w regionach Oromia i Amhara. Ogłoszono stan wyjątkowy. 2 kwietnia szefem rządu został Abiy Ahmed jako pierwszy premier spośród ludu Oromów.

15 lutego – Cyril Ramaphosa z Afrykańskiego Kongresu Narodowego został wybrany przez Zgromadzenie Narodowe na prezydenta RPA.

5 marca – w Pekinie rozpoczęło się coroczne posiedzenie Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych oraz Ludowo-Politycznej Konferencji Konsultatywnej Chin; jedne z najważniejszych informacji to zapowiedź wzrostu nakładów na budżet wojskowy o 8% oraz podwyższenie celu wzrostu PKB do poziomu 6,5%.

6 marca – na Sri Lance po raz pierwszy od 2011 r. wprowadzono stan wyjątkowy w odpowiedzi na antymuzułmańskie zamieszki; m.in. zablokowano dostęp do mediów społecznościowych. Stan wyjątkowy zniesiono 18 marca.

7–31 marca – w Sierra Leone odbyły się wybory. Dotychczasowy prezydent Ernest Bai Koroma nie mógł kandydować na trzecią kadencję; nowym prezydentem został Julius Maada Bio z opozycyjnej partii. Ugrupowanie Koromy zdobyło jednak najwięcej miejsc w parlamencie.

11 marca – Ogólnochińskie Zgromadzenie Przedstawicieli Ludowych zgodziło się na likwidację ograniczeń liczby kadencji przewodniczącego Chińskiej Republiki Ludowej, co usunęło przeszkodę w dalszym rządzeniu Xi Jinpinga.

11 marca – na Kubie odbyły się wybory do Zgromadzenia Narodowego, które wybiera prezydenta. Raul Castro ogłosił, że nie będzie ubiegał się o kolejną kadencję. Nowym prezydentem 19 kwietnia został jego zastępca Miguel Diaz-Canel.

14 marca – prezydent Filipin Rodrigo Duterte ogłosił wycofanie się jego kraju z Międzynarodowego Trybunału Karnego z powodu „oburzających ataków przedstawicieli ONZ”.

21 marca – przywódcy 44 państw Unii Afrykańskiej podpisali umowę o utworzeniu Kontynentalnej Afrykańskiej Strefy Wolnego Handlu (ang. *African Continental Free Trade Area*); z momentem ratyfikacji będzie to największa regionalna strefa wolnego handlu na świecie.

21 marca – prezydent Mjanmy Htin Kyaw zrezygnował z urzędu z powodów zdrowotnych; stanowisko objął dotychczasowy wiceprezydent Myint Swe, b. wojskowy.

21 marca – z powodu oskarżeń o kupowanie głosów z urzędu zrezygnował prezydent Peru Pablo Kuczynski. Zgodnie z konstytucją nowym prezydentem został Martin Vizcarra.

26–28 marca – w Egipcie odbyły się wybory prezydenckie, które wygrał urzędujący Abdel Fattah el-Sisi, zdobywając 97% głosów.

30 marca – na granicy Strefy Gazy rozpoczęły się protesty przeciw polityce Izraela, nazwane Wielkim Marszem Powrotu. Demonstranci żądali prawa powrotu na tereny, z których zostali przymusowo przesiedleni, oraz krytykowali decyzję o przeniesieniu ambasady USA do Jerozolimy. Protesty były brutalnie tłumione; według różnych doniesień w 2018 r. zginęło od 150 do 200 Palestyńczyków, a kilkanaście tysięcy zostało rannych; zginął również jeden Izraelczyk.

31 marca – z urzędu zrezygnował prezydent Botswany Ian Khama; zastąpił go wiceprezydent Mokgweetsi Masasi.

6 kwietnia – b. prezydent Korei Południowej Park Geun-hye została skazana na 24 lata kary pozbawienia wolności za łapówkarstwo i nadużycia urzędu.

13 kwietnia – w Azerbejdżanie odbyły się wybory prezydenckie, które wygrał urzędujący İlham Alijew, zdobywając 86% głosów.

17 kwietnia – Zgromadzenie Narodowe Armenii zaprzysięgło b. prezydenta Serża Sarkisjana na premiera mimo trwających protestów. 23 kwietnia Sarkisjan zrezygnował z uwagi na masowe demonstracje; 8 maja zastąpił go Nikol Paszynian, przywódca protestujących.

20 kwietnia – Korea Północna ogłosiła, że zawiesi swój program jądrowy.

22 kwietnia – w Paragwaju odbyły się wybory. Nowym prezydentem został Mario Abdo Benítez, a jego Partia Colorado zdobyła większość miejsc w parlamencie.

27 kwietnia – w strefie zdemilitaryzowanej w Panmundżom odbył się szczyt koreański, podczas którego spotkali się przywódca Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej Kim Dzong-un i prezydent Republiki Korei Mun Jae-in. Podpisali deklarację, w której zobowiązali się do pełnej denuklearyzacji Półwyspu Koreańskiego oraz rozpoczęcia procesu unormowania relacji między państwami, by formalnie zakończyć wojnę trwającą od 1950 r. Był to trzeci w historii szczyt koreański; ostatni odbył się 11 lat wcześniej.

3 maja – wojsko Zjednoczonych Emiratów Arabskich przejęło kontrolę nad jemeńską wyspą Sokotra. Na protest ze strony pogrążonego w chaosie Jemenu ZEA odpowiedziały, że „wynajęły” wyspę.

6 maja – w Libanie odbyły się pierwsze wybory od 2009 r. Najwięcej głosów zdobył Wolny Ruch Patriotyczny, koalicjant ugrupowania Ruch Przyszłości, który z kolei uzyskał najwięcej głosów w poprzednich wyborach. Premierem pozostał Saad Hariri z Ruchu Przyszłości.

9 maja – w Malezji odbyły się wybory; większość parlamentarną zdobyła opozycyjna koalicja Pakatan Harapan oraz Warisan; premierem został lider pierwszego ugrupowania – Mahathir Mohamad. Ugrupowanie rządzące Malezją zmieniło się po raz pierwszy od 61 lat.

12 maja – w Iraku odbyły się wybory parlamentarne. Co najmniej 1/4 mandatów musiała zostać obsadzona przez kobiety. Rząd po kilku tygodniach negocjacji utworzyły koalicje Saairun oraz Wataniya.

17 maja – w Burundi odbyło się referendum konstytucyjne, pozwalające prezydentowi Pierre’owi Nkurunzizie na rządzenie przez kolejne kadencje. Niemal 80% głosujących poparło zmianę.

20 maja – wybory prezydenckie w Wenezueli wygrał Nicolás Maduro; kontrkandydaci oskarżyli rządzących o masowe fałszerstwa.

27 maja – 17 czerwca – w Kolumbii odbyły się wybory prezydenckie, które wygrał Iván Duque Márquez z Wielkiego Sojuszu dla Kolumbii.

1 czerwca – rząd Mjanmy i ONZ ogłosiły podpisanie porozumienia dotyczącego repatriacji ludu Rohindżów, zgodnie z którym uchodźcy będą mogli wrócić do domów. Nadzór nad realizacją procesu przejęły agendy ONZ.

5 czerwca – z uwagi na protesty dotyczące reform ekonomicznych urząd premiera Jordanii złożył Hani Al-Mulki. 6 czerwca król Abdullah II wyznaczył na jego następcę Omara Razzaza.

25 czerwca – z uwagi na nagły spadek wartości riala do dolara w Iranie rozpoczęły się masowe protesty, największe od 2012 r. Rząd Iranu oskarżył USA o podżeganie do demonstracji.

1 lipca – w Meksyku odbyły się wybory. Prezydentem został Andrés Manuel López Obrador z partii MORENA, która weszła w skład rządzącej koalicji z lewicową Partią Pracy i prawicową partią PES.

9 lipca – Etiopia i Erytrea oficjalnie ogłosiły zakończenie trwającego 20 lat konfliktu granicznego.

25 lipca – w Pakistanie odbyły się wybory. Były to dopiero drugie w historii tego kraju, po których miało nastąpić przekazanie władzy przez jeden cywilny rząd drugiemu cywilnemu rządowi. W tygodniach poprzedzających doszło do kilku zamachów, m.in. 13 lipca w zamachu bombowym w Mastung zginął polityk Siraj Raisani oraz 153 inne osoby. Wygrała partia PTI, której lider Imran Khan został premierem.

29 lipca – 12 sierpnia – w Mali odbyły się wybory prezydenckie, które wygrał dotychczas urzędujący Ibrahim Boubacar Keïta.

30 lipca – w Zimbabwie odbyły się wybory – pierwsze od zamachu stanu w 2017 r. i pierwsze, w których kandydatem nie był Robert Mugabe. Prezydentem został Emmerson Mnangagwa, który wcześniej objął urząd w wyniku zamachu stanu. Rządząca partia ZANU-PF utrzymała większość miejsc w parlamencie.

4 sierpnia – prezydent Wenezueli Nicolás Maduro oskarżył Kolumbię o przeprowadzenie na niego zamachu przy użyciu dronów. W sierpniu Kolumbia przyznała obywatelstwo ponad 400 tys. Wenezuelczyków, którzy zbiegli z kraju przed prześladowaniami Maduro i złą sytuacją ekonomiczną. Doszło również do potyczek przygranicznych.

10 sierpnia – Kolumbia ogłosiła swoje wycofanie z Unii Narodów Ameryki Południowej z uwagi na brak porozumienia w sprawie polityki migracyjnej.

12 sierpnia – po 20 latach negocjacji Azerbejdżan, Iran, Kazachstan, Rosja i Turkmenistan podpisały konwencję ws. prawnego statusu Morza Kaspijskiego, formalnie definiując akwen jako morze, nie jako jezioro.

23 sierpnia – Ekwador opuścił porozumienie boliwariańskie ALBA z powodu polityki Wenezueli, oskarżając ją m.in. o wywoływanie kryzysu migracyjnego.

16 września – sąd konstytucyjny Gwatemali odrzucił decyzję prezydenta Jimmy'ego Moralesa o wydaleniu komisji ONZ ds. zbrodni w tym kraju. Prezydent i przedstawiciele rządu oświadczyli, że nie zastosują się do wyroku sądu i nie wypuszczą komisarzy ONZ.

18 września – odbył się kolejny w tym roku szczyt koreański. Oba państwa potwierdziły chęć ubiegania się o wspólne zorganizowanie igrzysk olimpijskich w 2032 r.; Korea Północna potwierdziła decyzję o denuklaryzacji.

21 września – zmarł prezydent Wietnamu Trần Đại Quang; zastąpiła go Đặng Thị Ngọc Thịnh.

23 września – na Malediwach odbyły się wybory prezydenckie, które wygrał opozycyjny kandydat Ibrahim Mohamed Solih.

4 października – iracki parlament wybrał na prezydenta Barhama Saliha, który desygnował Adila Abda al-Mahdiego na premiera nowego rządu.

6 października – w Gabonie odbyły się odkładane przez dwa lata wybory parlamentarne; rządząca Partia Demokratyczna utrzymała ponad 2/3 miejsc w parlamencie.

7 października – w Kamerunie odbyły się wybory prezydenckie, które wygrał urzędujący od 1982 r. Paul Biya.

7 października – odbyły się wybory w Brazylii. 28 października w drugiej turze prezydentem został kontrowersyjny kandydat Jair Bolsonaro. W swojej karierze politycznej wielokrotnie wypowiadał się pozytywnie na temat dyktatury wojskowej w Brazylii. Po zwycięstwie wyborczym zapowiedział, że uwięzi lub wyrzuci z kraju członków lewicowych partii opozycyjnych. Głosił poglądy homofobiczne, zapowiedział „strzelanie do opozycji”, stwierdził, że „posiadanie dziecka płci żeńskiej jest słabością”, a także zapowiedział ograniczenie polityki ochrony środowiska.

10 października – tureckie gazety doniosły o zaginięciu saudyjskiego dziennikarza Dżamala Chaszukdżiego po wejściu do saudyjskiego konsulatu generalnego w Stambule. Dziennikarz został zamordowany, a jego ciało poćwiartowane, co wywołało skandal dyplomatyczny. 16 listopada *The Washington Post* poinformował, że CIA po przeanalizowaniu materiału dowodowego w sprawie śmierci Chaszukdżiego uznała, iż za zabójstwem dziennikarza stał następca tronu Arabii Saudyjskiej, Mohammad ibn Salman, który miał je bezpośrednio zlecić.

15 października – prezydent Jemenu Abd Rabbuh Mansur Hadi zdymisjonował premiera Ahmeda Obeida bin Daghra, oskarżając go o nieumiejętne zarządzanie kryzysem ekonomicznym. Nowym premierem został Maeen Abdulmalik Saeed.

20 października – w Afganistanie odbyły się wybory parlamentarne, zakłócone licznymi atakami na głosujących. Zginęło lub zostało rannych ok. 170 osób. Frekwencja wyniosła 45%, z czego 33% głosujących było kobietami. Do końca 2018 r. nie utworzono nowego rządu.

25 października – ze względu na rezygnację Mulatu Teshome pierwszą kobietą prezydentem Etiopii została Sahle-Work Zewde.

26 października – prezydent Sri Lanki Maithripala Sirisena desygnował na premiera Mahinę Rajapakę, jednak wcześniej urzędu nie złożył b. premier Ranil Wickremesinghe. Doszło do kryzysu konstytucyjnego, gdyż obaj premierzy podawali, że urzędują zgodnie z prawem. Prezydent dążył do rozwiązania parlamentu, jednak sąd konstytucyjny uznał, że nie byłoby to zgodne z ustawą zasadniczą. Ostatecznie 16 grudnia premierem pozostał Ranil Wickremesinghe.

28 października – 28 listopada – w Gruzji odbyły się wybory prezydenckie, które wygrała bezpartyjna Salome Zurbiszwili, popierana przez rządzące ugrupowanie Gruzińskie Marzenie.

30 listopada – w kontrze do odbywającego się szczytu G-20 państwa Ameryki Łacińskiej zorganizowały szczyt CLASCO – Pierwsze Światowe Forum Myślenia Krytycznego.

30 grudnia – w Demokratycznej Republice Konga odbyły się wybory. Partie wspierające kończącego urzędowanie prezydenta Josepha Kabilę zdobyły większość w Zgromadzeniu Narodowym. Nowym prezydentem został Félix Tshisekedi.

30 grudnia – w Bangladeszu odbyły się wybory. W potyczkach między zwolennikami różnych partii zginęło ok. 20 osób. Premierem po raz trzeci z rzędu miała zostać Sheikh Hasina Wajed.

SPRAWY GLOBALNE

1 stycznia – kadencję niestałego członka Rady Bezpieczeństwa ONZ rozpoczęły Gwinea Równikowa, Wybrzeże Kości Słoniowej, Kuwejt, Peru oraz Polska. Polskie priorytety w RB ONZ to umocnienie roli prawa międzynarodowego w kontekście utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, a także kwestia przestrzegania prawa humanitarnego oraz ochrona osób cywilnych padających ofiarą działań wojennych. Polska zainicjowała również dyskusję na temat sytuacji na Ukrainie oraz wyraziła intencję utworzenia specjalnego komitetu legislacyjnego, który miałby opracować projekt konstytucji dla Syrii.

1 stycznia – Donald Trump na Twitterze uznał Pakistan za bezpieczną przystań dla afgańskich terrorystów oraz stwierdził, że w podzięce za kilkadziesiąt miliardów pomocy finansowej USA otrzymały „jedynie kłamstwa”. Rząd Pakistanu odpowiedział, że od lat udziela pomocy logistycznej amerykańskiej armii, i zanegował zarzuty. 4 stycznia USA zawiesiły pomoc wojskową dla Pakistanu.

5 stycznia – gdy w Iranie trwały protesty antyrządowe, USA podczas sesji RB ONZ wyraziły swoje poparcie dla demonstrantów. Wypowiedź została skrytykowana przez Rosję jako wykorzystywanie sytuacji do próby rozszerzenia wpływów USA. 7 stycznia Iran zakazał nauki angielskiego w szkołach podstawowych, stwierdzając, że jest to element „kulturowej inwazji”; w kolejnych tygodniach władze irańskie twierdziły, że protesty stanowiły próbę zmiany reżimu inspirowaną przez państwa Zachodu.

11 stycznia – wyciekł zapis prywatnej rozmowy Donalda Trumpa, w której wulgarnie nazwał Haiti, Salwador i państwa afrykańskie zaściankiem (ang. *shithole countries*), prowokując spory dyplomatyczne z ww. państwami. W wyniku tych wydarzeń do dymisji podali się niektórzy przedstawiciele USA, np. John D. Feeley, ambasador w Panamie. 23 stycznia USA zostały zmuszone do zamknięcia swojej ambasady w haitańskiej stolicy Port-au-Prince.

13 stycznia – USA oficjalnie potwierdziły wolę utworzenia Syryjskich Sił Przygranicznych, które miałyby pomóc strzec bezpieczeństwa granicy obszaru kontrolowanego przez Syryjskie Siły Demokratyczne. Pomysł został potępiony przez rząd Syrii, Rosji i Turcji. W wyniku negatywnych reakcji USA wycofały się z projektu, twierdząc, że zostały źle zrozumiane.

19 stycznia – Turcja rozpoczęła w Syrii ofensywę mającą na celu rozbić kurdyjsko-syryjskiej grupy YPG. 21 stycznia premier Binali Yıldırım podał, że armia turecka dążyła do ustanowienia 30-kilometrowej strefy bezpieczeństwa na granicy z Turcją. Ofensywa Turcji w Syrii przyjęła nazwę operacja „Gałązka Oliwna”; walki trwały przez cały 2018 r.

23–26 stycznia – w Davos odbyło się Światowe Forum Ekonomiczne. Jego hasłem było „tworzenie wspólnej przyszłości w podzielonym świecie”, co odczytano jako kontrę do hasła Donalda Trumpa *America first*. Kluczowymi tematami były także zmiany klimatyczne i zwiększające się zagrożenia dla środowiska, światowa gospodarka i bezpieczeństwo międzynarodowe. Po raz pierwszy w historii forum było w całości zarządzane przez kobiety, w tym przewodniczącą Międzynarodowego Funduszu Walutowego Christine Lagarde, premier Norwegii Ernę Solberg oraz prezes IBM Ginni Rometty.

16–18 lutego – odbyła się monachijska konferencja bezpieczeństwa. Uczestnicy dyskutowali m.in. o przyszłej globalnej roli Unii Europejskiej i jej relacjach z Rosją oraz USA; zagrożeniach dla światowego porządku liberalnego, konfliktach na Bliskim Wschodzie, w tym w szczególności pogarszających się relacjach między krajami Zatoki Perskiej, a także o Europie Wschodniej.

24 lutego – RB ONZ jednogłośnie przyjęła rezolucję nr 2401, wzywającą do 30-dniowego zawieszenia broni w Syrii, które umożliwiłoby dotarcie na miejsce pomocy humanitarnej. 26 lutego prezydent Francji Emmanuel Macron zadzwonił do prezydenta Turcji Recepta Tayyipa Erdoğana, przypominając, że zawieszenie broni dotyczy również obszarów, na których Turcja działała w ramach operacji „Gałązka Oliwna”.

1 marca – Stany Zjednoczone ustanowiły taryfy celne w wysokości 25% na stal oraz 10% na aluminium. Było to jedno z pierwszych głównych posunięć w ramach polityki celnej Donalda Trumpa, której jednym z celów było unormowanie bilansu handlowego z Chinami. W kwietniu 2018 r. USA poskarżyły się na forum Światowej Organizacji Handlu na kradzież własności intelektualnej przez Chiny oraz otworzyły wewnętrzne śledztwo w tej sprawie. 2 kwietnia Chiny nałożyły cło na 128 produktów importowanych z USA, w tym aluminium, samoloty, sa-

mochody i wieprzowinę. USA zapowiedziały prace nad szeroką listą produktów importowanych z Chin, które miałyby podlegać nowym taryfom celnym; listę ogłoszono w czerwcu. Chiny zobowiązały się do „znaczącej redukcji” bilansu handlowego; jednak w ciągu całego 2018 r. oba państwa wciąż wprowadzały nowe taryfy celne.

17 marca – w USA rozpoczęło się śledztwo w sprawie Cambridge Analytica, firmy, która analizowała udostępniane przez Facebooka dane na temat swoich użytkowników. W trakcie śledztwa okazało się, że firma przetwarzała więcej danych i do szerszych celów, niż komunikowała to użytkownikom, m.in. tworząc ich zaawansowane profile psychologiczne. Ujawniono również, że firma została wynajęta w 2016 r. przez obóz Donalda Trumpa do pomocy w prowadzeniu kampanii prezydenckiej w mediach społecznościowych. Prezes Facebooka Mark Zuckerberg przyznał, że Cambridge Analytica zebrała dane z ponad 87 mln profili.

18 marca – armia turecka przejęła kontrolę nad kurdyjskim bastionem Afrin w północnej Syrii.

20 marca – chiński dysydent Yang Jiangli zeznawał przez Radę Praw Człowieka ONZ o naruszeniach praw człowieka w Chinach; jego wystąpienie było nieustannie przerywane przez chińskiego delegata Chen Chenga.

23 marca – Z powodu sprawy otrucia Siergieja Skripała odwołano ambasadora UE w Moskwie. 27 marca część swoich dyplomatów z Rosji odwołały NATO i Australia.

26 marca – premier Polski Mateusz Morawiecki otrzymał list 59 amerykańskich senatorów, krytykujący plany nowej ustawy o reparacjach dla ofiar Holokaustu, miałyby ona bowiem naruszać interesy tych ofiar, które wyemigrowały po wojnie. List wywołał spore kontrowersje w Polsce; w ciągu następnych dni rząd wycofał się jednak z kontrowersyjnego projektu ustawy. 28 marca Polska i USA podpisały umowę o kupnie systemu rakiet Patriot za 4,75 mld USD; był to najdroższy zakup wojskowy w historii Polski.

30 marca – Władimir Putin ogłosił drugi test najbardziej zaawansowanego rosyjskiego rakietowego pocisku balistycznego o zasięgu międzykontynentalnym RS-28 Sarmat. Stwierdził również, że USA nie byłyby w stanie przechwycić tej rakiety.

4 kwietnia – przywódcy Rosji, Iranu i Turcji spotkali się w Ankarze na szczycie w sprawie Syrii, deklarując zaangażowanie na rzecz osiągnięcia trwałego rozejmu.

7 kwietnia – w syryjskiej Dumie w ataku chemicznym zginęło kilkadziesiąt osób. Rebelianci, a także USA, NATO i UE o dokonanie ataku oskarżyli armię rządową; rząd Syrii i Rosja stwierdziły, że dowody z miejsca zdarzenia zostały spreparowane. 13 kwietnia w tej sprawie dyskutowano na forum RB ONZ. Nikki Haley, ambasador USA w ONZ, zarzuciła Rosji ukrywanie prawdy, a reżimowi Baszara al-Asada – przeprowadzenie co najmniej 50 ataków z użyciem broni chemicznej podczas wojny.

15 kwietnia – w Arabii Saudyjskiej odbył się szczyt Ligi Państw Arabskich. Spotkanie koncentrowało się na kwestiach przenosin ambasad niektórych państw do Jerozolimy oraz Iranu.

21 kwietnia – w Backåkra w Szwecji odbyło się zamiejscowe spotkanie RB ONZ w sprawie Syrii.

30 kwietnia – Uzbekistan zgodził się przystąpić do utworzonej w 2009 r. Rady Współpracy Państw Języków Tureckich, którą tworzyły Turcja, Kazachstan, Azerbejdżan i Kirgistan.

8 maja – Donald Trump ogłosił wycofanie USA z umowy jądrowej z Iranem; Iran stwierdził, że będzie nadal spełniał swoje zobowiązania, jeśli jednak umowa przestanie być opłacalna, wznowi własny program nuklearny. 21 maja sekretarz stanu USA Mike Pompeo zagroził nałożeniem „najsilniejszych sankcji w historii”, jeśli Iran nie wycofa się z Syrii oraz całkowicie nie zrezy-

gnuje z programu nuklearnego; Iran odrzucił ultimatum; zażądał również, żeby europejskie banki zagwarantowały część finansową umowy jądrowej.

14 maja – USA oficjalnie otworzyły swoją ambasadę w Jerozolimie – była to pierwsza ambasada w tym mieście; placówki przeniosły również Gwatemala i Paragwaj. Wywołało to masowe protesty Palestyńczyków.

9 czerwca – w La Malbaie w Kanadzie odbył się 44 szczyt G-7, bez udziału Rosji. Jednym z głównych tematów były stosunki handlowe między USA a UE. Donald Trump wezwał do ponownego przyjęcia Rosji do grupy, poparł go premier Włoch Giuseppe Conte, jednak reszta państw odrzuciła wniosek.

9–10 czerwca – w Qingdao w Chinach odbył się szczyt Szanghajskiej Organizacji Współpracy. Jednocześnie rozpoczęły się wspólne ćwiczenia wojskowe ośmiu państw członkowskich dotyczące koordynacji współpracy przeciwterrorystycznej.

12 czerwca – odbył się szczyt USA–Korea Północna z udziałem prezydentów obu państw; podpisano deklarację dotyczącą nawiązania nowych relacji oraz współpracy na rzecz zaprowadzenia pokoju na Półwyspie Koreańskim; zawarto w niej także informacje o amerykańskich gwarancjach bezpieczeństwa dla KRLD oraz o współpracy w wydobywaniu i repatriacji szczątków jeńców wojennych.

19 czerwca – USA ogłosiły wycofanie z Rady Praw Człowieka ONZ.

16 lipca – w Helsinkach doszło do spotkania Donalda Trumpa z Władimirem Putinem. Amerykański prezydent nie odniósł się w jasny sposób do oskarżeń Rosji o wpływ na wybory prezydenckie w USA w 2016 r., a na Twitterze stwierdził, że cała sprawa jest „polowaniem na czarownice”. Na pytanie o największego wroga USA odpowiedział, że w niektórych aspektach jest nim Rosja, jednak w sferze handlu największym adwersarzem jest UE. Te wypowiedzi wywołały ogromną krytykę w kraju i wśród sojuszników USA.

17 lipca – odbył się szczyt UE–Japonia, podczas którego podpisano szereg umów handlowych.

6 sierpnia – USA nałożyły sankcje na Iran. UE ogłosiła, że będzie chronić swoje przedsiębiorstwa, które handlują z Iranem, i postara się przeciwdziałać sankcjom w nadziei na to, że Iran nie zerwie porozumienia nuklearnego.

10 sierpnia – USA podwoiły cła na import aluminium i stali z Turcji, co spowodowało dalszą dewaluację liry oraz spadki na tureckiej giełdzie i w rezultacie pogłębiło kryzys gospodarczy.

1 września – b. prezydent Chile Michelle Bachelet została Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych do spraw Praw Człowieka.

5 października – Pokojową Nagrodę Nobla otrzymali Denis Mukwege oraz Nadia Murad, działający na rzecz wykorzenienia używania przemocy seksualnej jako broni podczas konfliktów zbrojnych i wojen.

20 października – Donald Trump zadeklarował chęć wycofania się z układu INF (o całkowitej likwidacji pocisków raketowych pośredniego zasięgu), zawartego z Rosją w 1987 r. Jako przyczynę podał niestosowanie się do postanowień układu przez Rosję.

30 października – Dania wezwała UE do nałożenia sankcji na Iran i oskarżyła ten kraj o przygotowywanie zamachu na irańskiego aktywistę osiedlonego w Danii.

2 listopada – USA ogłosiły ponowne nałożenie na Iran wszystkich sankcji, które zostały zniesione w lipcu 2015 r. po podpisaniu układu dotyczącego programu nuklearnego.

11–15 listopada – w Singapurze odbył się Szczyt Wschodnioazjatycki, w którym uczestniczyły także Rosja, Indie, Australia, Nowa Zelandia i USA. Spotkanie zdominowane zostało przez rozmowy na temat amerykańsko-chińskiej wojny handlowej.

18 listopada – w Papui-Nowej Gwinei odbył się szczyt APEC. Po raz pierwszy liderzy nie byli w stanie uzgodnić komunikatu końcowego, głównie z powodu wojny handlowej między USA i Chinami oraz dozwolonego zakresu mediacji WTO.

30 listopada – 1 grudnia – w Buenos Aires odbył się szczyt G-20. Priorytetem rozmów były przyszłość rynku pracy, infrastruktura rozwojowa oraz bezpieczeństwo żywnościowe. Ważny temat stanowiła również regulacja prawna kryptowalut. Jednym z głównych pól negocjacyjnych były rozmowy między USA a Chinami dotyczące wojny handlowej; ustalono zawieszenie nakładania nowych ceł przez 90 dni. Szeroko omawianym wydarzeniem był również incydent w Cieśninie Kerczeńskiej; USA i państwa UE wezwały Rosję do zaprzestania blokady portów ukraińskich i przestrzegania prawa międzynarodowego na Morzu Azowskim.

1 grudnia – w Kanadzie aresztowano prezesa Huawei Menga Wanzhou pod zarzutem szpiegostwa na rzecz Chin. W odpowiedzi Chiny aresztowały pracownika NGO Michaela Kovriga oraz dwóch innych Kanadyjczyków. Również przebywającego w areszcie Kanadyjczyka skazano na karę śmierci za handel narkotykami.

2–15 grudnia – w Katowicach odbyła się Konferencja Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu. Uzgodniono reguły wdrożenia globalnego paryskiego porozumienia klimatycznego (ang. *Rulebook*).

6 grudnia – USA przedłożyły w ZO ONZ rezolucję potępiającą Hamas, jednak nie została ona przyjęta.

10 grudnia – w Marrakeszu przyjęto Światowy Pakt w sprawie Migracji; został on podpisany przez ok. 150 państw. Podpisu odmówiły niektóre kraje, m.in. Austria, Izrael, USA, Węgry i Polska.

19 grudnia – USA ogłosiły początek wycofywania sił zbrojnych z Syrii, uznając, że tzw. Państwo Islamskie zostało pokonane.